УДК 061.2:639.1](477.83-25)(091)

Олег ПРОЦІВ

ДЕЩО З ІСТОРІЇ ЛЬВІВСЬКОГО МИСЛИВСЬКОГО ТОВАРИСТВА ім. СВЯТОГО ГУБЕРТА

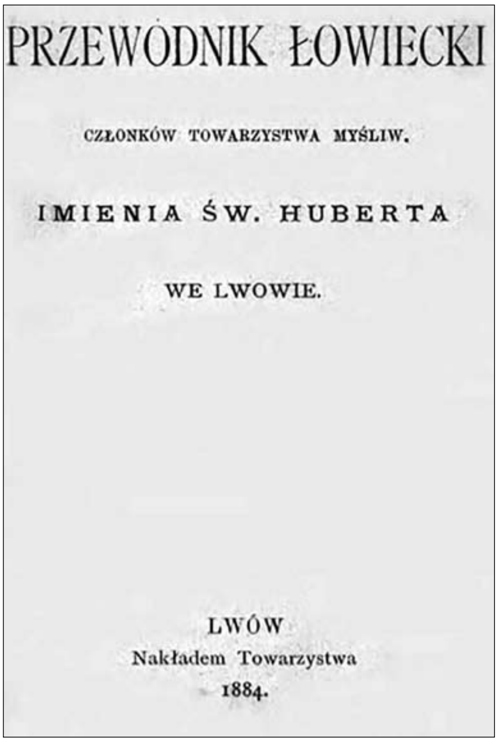
Проілюстрована діяльність Львівського мисливського товариства ім. Святого Губерта. Описане керівництво Товариства, кількість добутої на полюваннях дичини, мисливські угіддя, на яких проводились полювання. Проаналізовані гуманітарна та суспільна складові у діяльності Товариства. Описані особливості проведення полювань членами Товариства.

Ключові слова: Львів, мисливство, полювання, громадські організації, Галичина.

Львівське мисливське товариство імені Святого Губерта було утворене в 1876 році [17 с. 37]. Спочатку зібрався організаційний комітет засновників товариства, а лише 19 грудня 1879 р. Галицьке намісництво затвердило статут товариства. Біля витоків організації стояло 25 осіб. У 1884 р. друком виходить мисливський путівник товариства, в якому було опубліковано статут товариства, список членів Товариства, правила внутрішньої поведінки у Товаристві.

STATUT
Towarzystwa myśliwskiego Im. Św. Huberta
we Lwowie.

Статут Львівського мисливського товариства Святого Губерта (1884 р.)

PRZEWODNIK ŁOWIECKI
CZŁONKÓW TOWARZYSTWA MYŚLIW.
IMIENIA ŚW. HUBERTA
WE LWOWIE.
LWÓW
Nakładem Towarzystwa
1884.

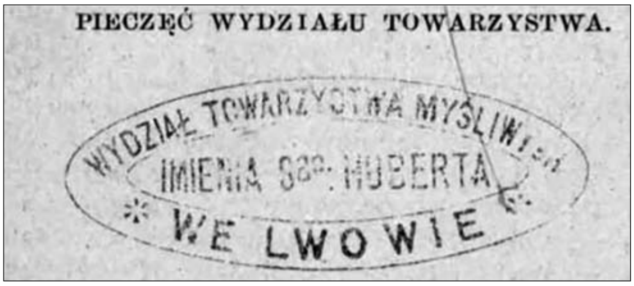
Мисливський путівник Львівського мисливського товариства Святого Губерта (1884 р.)

Для завірення документів, які виходили з Товариства, було дві печатки: окремо для керівництва Товариства та з емблемою Товариства.

Товариство складалось переважно з державних службовців, військових, професорів, адвокатів, лікарів, промисловців та купців. Першими керівниками товариства імені Святого Губерта були Грегор, Н. Лозинський (обраний на зборах Товариства 9 січ-

Печатка Львівського мисливського товариства Святого Губерта

Печатка керівництва Львівського мисливського товариства Святого Губерта

Фото Броніслава Коморовського

ня 1880 р.), Броніслав Коморовскі, доктор Зигмунт Рігер, Владислав Годовскі. На початку ХХ ст. бухгалтером Товариства був відомий зброярський майстер Альфред Дзіковський [4 с. 3].

13 січня 1880 р. керівництво Товариства виступило до всіх членів Товариства із зверненням, щоб підтримати рішення — обрати почесним членом та протектором Товариства графа Володимира Дзєдушицького [15, с. 38].

Броніслав Коморовський — багаторічний керівник Товариства мисливців ім. Святого Губерта у Львові [7, с. 359].

Членами Товариства в різні роки були: Фердинанд Кратер, Тадеуш Ковнацький, Казимир Мармарос, Едвард Юнтер, Александр Пшеджемірський, Альфред Мисловські, Генрик Прек, Станіслав Пєнчиковські, Едмунд Рильські, Альберт Мнішек, Йозеф Грюнвальд, Юліуш Цєлецкі, Ян Соловій, Зиґмунд Пєтруський, Йозеф Звольський, Ян Клейкі, К. Полянські, В. Прибиславскі, Й. Стойовський [17, с. 37—39].

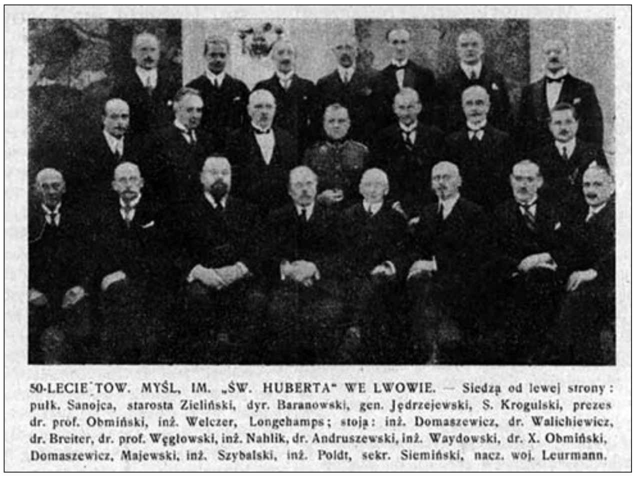
Збереглась фотографія членів Товариства, зроблена з нагоди святкування п'ятдесятої річниці заснування Товариства.

Згодом Товариство орендувало право полювання у Пасіках Зубрицьких, Сигнівцях, Скнилові та Жураках, а у період з 1895 по 1905 рр. Товариство орендувало 100 тис. моргів мисливських угідь, які були поділені на 12 ревірів. Із джерел відомо, що найкращими ревірами вважались ті, що знаходились близько Львова: Нагожани, Солонка, Лісновичі. Також Товариство орендувало гірські угіддя у фундації «Скарбувка», серед яких — мисливські ревіри Клімець, Сморж, Жаб'є, Рожнятів і Дуба. Товариство орендувало також мисливські ревіри в Турці біля Коломиї та Баранчиців Самбірському повіті [1, с. 197].

На зборах Товариства, які відбулись у 1897 р., керівник Товариства Владислав Годовскі відзначив, що ціна за оренду мисливських угідь для Товариства у Клепарові піднеслась з 31 золотого в 1896 р. до 102. У зв'язку з цим Товариство відмовилось від їх оренди. Секретар Товариства Горват виступив з доповіддю про ведення господарства в орендованих мисливських ревірах. Він відзначив, що в них піднеслась чисельність куріпок, а популяція зайців зменшилась. Відзначив, що негативно на стан мисливства впливає Мисливський закон, який забороняє працюючим полювати у неділю та великі релігійні

Альберт Мнішек

Фотографія членів Львівського мисливського товариства ім. Святого Губерта з нагоди відзначення 50-ліття: I ряд (зліва направо): полковник Санойца, староста Зелінський, директор Барановський, генерал Єнджеєвський, керівник Товариства Северин Крогульський, директор, професор Обмінський, інженер Вельчер, Лонгехампс; II ряд (зліва направо): інженер Домашевський, доктор Валіхевіч, доктор Брайтер, доктор, професор Венгльовський, інженер Нахлік, доктор Андрушевський, інженер Вайдовський, доктор К. Обмінський, Домашевіч, Маєвський, інженер Шабальський, інженер Полдт, секретар Сємінський, Леурман [5, с. 184]

свята. Він також відзначив, що Товариство у 1897 р. за 100 золотих орендує угіддя у Сможі за 100 золотих, а ще 100 золотих Товариство доплачує місцевим лісникам, щоб вони охороняли й дичину. Також Товариство доплачувало їм за добування хижаків, зокрема: за рись — 10 золотих. У доповіді зазначалось, що у мисливських угіддях Товариства у Стільську та Діброві (біля м. Миколаєва) ситуація з браконьєрством є дуже складною, так як тут існують великі банди браконьєрів, які з нечуваним нахабством полюють. За допомогою Товариство звернулось до жандармерії у Миколаєві та до Галицького мисливського Товариства. За результатами перевірки знято гайового Кузика. У 1897 р. зменшилась чисельність членів Товариства до 70 членів, так як 7 членів призупинили членство. На рахунку Товариства у цьому році було 480 золотих. Внаслідок дискусії було прийнято рішення про вибори керівництва Товариства:керівником обрано Северина Крогульського, заступником — доктора Малачинського, касиром — Альфреда Дзіковського, секретарем — Владислава Горвата.

Відповідно до звіту за мисливський сезон 1897/98 рр. мисливці оплатили за право полювання в загальних угіддях 900 золотих, Занадністрянах — 200 золотих, Турці — 1000 зол., Розвадові — 360 зол., Стільську — 360 зол., Дуброві — 200 зол., у гірських ревірах — 200 золотих. Всього Товариство на реалізації права полювання на власних мисливських ревірах заробило 3420 золотих. За оренду мисливських ревірів Товариство оплатило: у Кульпаркові — 26 золотих, Сокільниках — 19,2 золотих, Солонці — 80 золотих, Стільську — 80 золотих, Розвадові — 19 золотих, Верині — 15 золотих, за утримання будинку в Турці — 120 золотих, закупівлю кормів — 250 золотих, закупівлю живих зайців — 200 золотих, куріпок — 100, організацію солонців — 500 золотих. Всього видатки Товариства у мисливському сезоні 1896/97 рр. склали 3628 золотих.

Члени Товариства за десятилітній період (1897—1907 рр.) добули 70 оленів, 102 кабани, 390 лисиць, 495 козуль, 4207 зайців, 3000 куріпок [17, с. 37]. Для боротьби з браконьєрством та регулювання чисельності хижаків Товариство оплачувало роботу мисливських охоронців. За знищення хижаків їм доплачували [16, с. 184—185]. Так, на засіданні членів Товариства 26 травня 1898 р. у Малому залі міського казино було ухвалено рішення — сплачувати премію: за добутого бродячого собаку — 0,30 золотого; кота, ласку, тхора — 0,20 зол., за

Таблиця 7.3.1.

Чисельність добутої дичини у мисливських ревірах Товариства мисливців ім. Святого Губерта у Львові (1879—1894 рр.) [19 с. 156]

Мисливський сезон (роки)	Ведмідь (гол.)	Рись (гол.)	Дикий кіт (гол.)	Лисиця (гол.)	Куниця (гол.)	Видра (гол.)	Кабан (гол.)	Борсук (гол.)	Козуля (гол.)	Заєць (гол.)	Хижі пернаті (гол.)	Глухарі (гол.)	Тетеруки (гол.)	Рябчики (гол.)	Курiпки (гол.)	Перепілки (гол.)	Гуси (гол.)	Качки (гол.)	Нурки (гол.)	Вальдшнепи (гол.)	Дубельти (гол.)	Кулики (гол.)	Інші пернаті (гол.)
1879										2	7												
1880/81							1		3	29	18			1				26		2			2
1881/82				4			3		6	42	29			3	1	39		31		16	11		39
1882/83				7			5		9	58	37			4	5	62		36		37	22		156
1883/84				23	2		4		14	79	68			2	11	106		27	1	81	18	2	268
1884/85				49	1		6	1	13	184	57			1	9	493	2	48	3	66	37	14	417
1885/86				71		5	4		61	273	93			6	21	684	3	272	2	95	262	49	1555
1886/87				61		3	7	2	75	298	75			7	35	832	7	451	8	64	320	32	2037
1887/88	1	2	1	72			12		89	212	112		2	3	48	1075		675		57	215	41	2602
1888/89				75			9		73	325	98			5	39	1125		283	1	84	276	26	1773
1889/90				68			7		83	396	124			1	27	1266		167		43	117	9	939
1890/91	3			83			11		74	359	111			4	21	1301		71	2	76	168	3	1049
1891/92				49			8		59	249	106			3	24	1203		217	4	56	352	39	4312
1892/93				29			6		25	221	80	5			15	1117		313		36	211		1762
1893/94	1			32			15		42	264	120	7	1	1	18	816	2	282		45	206	25	2286
Всього	5	2	1	623	3	8	98	3	626	2991	1135	12	3	41	274	10119	14	2809	21	758	2215	240	19197

Добування дичини у мисливських угіддях Товариства імені Святого Губерта у Львові (1879—1912 рр.) [12, с. 18]

Роки/дичина	1879—1889	1890—1996	1897—1907	1908—1912	Всього за 1879—1912
Ведмідь	4	4	3		11
Рись	2		1	1	4
Вовк	2		1	2	5
Дикий кіт	1		2		3
Лисиця	362	261	320	159	1102
Куниця	3		23	8	34
Видра	8		1	2	11
Кабан	51	47	102	20	220
Борсук	3		4	3	10
Олень	4	5	70		79
Козуля	343	283	495	53	1147
Заєць	1502	1489	4207	1441	8639
Хижі птахи	504	541	1167	666	2878
Глухар		12			12
Тетерук	2	1			3
Рябчик	32	9	64	1	106
Куріпка	169		2962	595	3726
Перепілка	4816	5703	2025	1086	13630
Лебедів		1	1		2
Гуска	12	2	1	1	16
Качка	1869	1050	2802	647	6368
Нирок	15	6			21
Вальдшнеп	502	256	513	106	1377
Дубельт	1161	1054	736	276	3227
Кулик	164	76	382	71	693
Інші пернаті	8159	9918	5608	1050	24735
Всього	19690	20718	21490	6188	68059

лисицю — 1 зол., куницю — 0,50 зол., яструба — 0,30 зол. [13, с. 94—95].

У 1886 р. Львівське мисливське товариство ім. Святого Губерта збільшилось до 90 осіб і орендувало 70 ревірів площею 70 тис. моргів лісу та 200 тис. моргів поля [3, с. 119]. Статистика полювань за час діяльності Товариства (1879—1894 рр.) свідчить про значну чисельність добування хижаків.

За період з 1879 по 1912 р. у мисливських угіддях, які орендувало мисливське Товариство, співвідношення добування лисиць до зайців склало 1:8.

Слід відзначити, що у Товаристві були відповідні внутрішні правила полювань, які доповнювали чинне на той час мисливське законодавство. Іноді Товариство встановлювало навіть жорсткіші вимоги щодо його виконання. Так, відповідно до правил Товариства, затверджених на загальних зборах 9 вересня 1884 р., було встановлено штрафні санкції за порушення правил полювання, а саме: за добування або поранення самиці козулі — штраф 25 золотих[1]. За добування зайця або козулі-самця на забороненій для полювання території встановлювався штраф — 5 золотих; за добування будь-якої чотириногої тварини в охоронний час — штраф у 5 золотих, за добування птаха у невідповідному місці або невідповідний час — 2 золоті, за добування будь-якої дичини на несанкціонованому колективному полюванні — штраф у 5 золотих. Ці покаран-

[1] Відповідно до тодішнього законодавства самиць козулі забороняли добувати у будь-який час. — О. П.

ня не звільняли винуватця від відповідальності перед чинним законом.

Окремі правила відносились до полювання на лисицю, яку забороняли стріляти з укриття. Кожен мисливський сезон керівництво Товариства визначало місця, де можна було полювати на пернату дичину. Також визначали власника дичини під час полювання. Зокрема,якщо по дичині стріляло кілька мисливців, то вона ставала власністю того мисливця, після пострілу якого вона впала. Винятком у розподілі права власності були дикий кабан, вовк, ведмідь і рись, яких присуджували мисливцю, що зробив перший влучний постріл. У разі конфлікту, що стосувався власності дичини, за справу брався мировий суд. Якщо ж і він був не в стані вирішити конфлікт, то дичина ставала власністю Товариства. Дичина, добута мисливськими охоронцями під час колективних полювань, теж ставала власністю Товариства, яку воно одразу після полювання продавало на аукціоні, а кошти йшли на покриття видатків щодо організації полювання [8, с. 14].

У мисливській пресі публікували оголошення про закупівлю Товариством живого пугача.

Towarzystwo Myśliwskie im. św. Huberta we Lwowie nabędzie żywego puhacza. Zgłoszenia: Gal. Spółka myśliwska, ul. Karola Ludwika 1.

Оголошення Львівського мисливського товариства імені Святого Губерта про закупівлю живого пугача [6, с. 95]

Товариство брало активну участь у громадсько-політичному житті. Зокрема, на зборах Товариства 27 травня 1899 р. члени Товариства висловили незгоду з вимогами статті 41 Мисливського закону, яка забороняла полювання в неділю та свята [14, с. 127—129].

Для точного обліку добутої дичини та підтвердження її легальності Товариство пропонувало запровадити законодавчий механізм пломбування дичини [18, с. 166].

У 1897 р. на зборах Товариства було розглянуто проект зміни до Мисливського закону від 1897 р., представлений депутатом Жардецьким. За результатами обговорення було ухвалене узгоджене рішення, яке направили Наміснику Галичини. У листі наголошували на ігноруванні вимог закону органами державної влади при організації оренди права полювання. Викладені у листі зміни до тогочасного законодавства, пропонували, щоб плата за мисливські білети йшла у фонд розвитку мисливства [20, с. 138—139]. З метою лобіювання інтересів членів Товариства керівництво звернулось до керівництва поліції і старост з проханням не відмовляти членам Товариства видачі сертифікатів на зброю.

Слід відмітити, що для назви обрали покровителя мисливців — Святого Губерта, також Товариства зі Станіславова [10, с. 19], Жовкви [2, с. 122; 11, с. 26], Ріпного [9, с. 11—12].

Отже, Львівське мисливське товариство ім. Святого Губерта діяло на території Галичини та Другої Речі Посполитої у період з 1976 по 1939 рік. З початком Другої світової війни Товариство було ліквідоване з політичних мотивів. Члени товариства впливали на розвиток мисливської етики та на формування політики у галузі мисливства.

1. Мисливське господарство та полювання на пернатих у Галичині в XIX — на початку XX ст. — Івано-Франківськ : ФОЛІАНТ, 2017. — С. 197.
2. Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1888. — Lwów : Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1888. — S. 122.
3. Kronika // Łowiec. — 1886. — № 7. — S. 119.
4. Nekrolog // Łowiec. — 1906. — № 20. — S. 250.
5. Ogłoszenia // Łowiec. — 1926. — № 12. — S. 184.
6. Ogłoszenia // Łowiec. — 1913. — № 8. — S. 95.
7. Pięćdziesięciolecie «Łowca» (1878—1928) wizerunki redaktorów // Łowiec. — 1928. — № 23—24. — S. 359.
8. Przewodnik łowiecki członków towarzystwa myśliw. imienia św. Huberta we Lwowie. — Lwów, 1884. — S. 55.
9. *Sołtyński K.* Koło łowieckie im. Św. Huberta w Rypnem / K. Sołtyński // Łowiec. — 1938. — № 11—12. — S. 114.
10. Spis członków i delegatów Galicyjskiego towarzystwa łowieckiego wedle powiatów. — Lwów : Polonia, 1914. — S. 56—57.
11. *Starkl J.* Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. — Lwów : Wydział krajowy, 1896. — S. 26.
12. Szczegóły statystyczne // Łowiec. — 1924. — № 2. — S. 18.
13. Towarzystwo myśliwskie im. Św. Huberta we Lwowie // Łowiec. — 1898. — № 6. — S. 94—95.
14. Towarzystwo myśliwskie im. Św. Huberta we Lwowie // Łowiec — 1899. — № 11. — S. 127—129.
15. Towarzystwo myśliwych im. Św. Huberta we Lwowie // Łowiec. — 1880. — № 3. — S. 38.
16. Towarzystwo myśliwych im. Św. Huberta we Lwowie. Sprawozdanie z czynności Towarzystwa w pierwczym roku swego istnienia // Łowiec. — 1880. — № 12. — S. 184—185.

17. *Wacek R*. Łowiectwo w Małopolsce / Wacek R. // Łowiectwo Polskie. — 1921. — № 3. — S. 37.
18. *Wacek R*. Łowiectwo w Małopolsce / Wacek R. // Łowiectwo Polskie. — 1921. — № 3. — S. 37—39.
19. *Wacek R*. Łowiectwo w Małopolsce / Wacek R. // Łowiectwo Polskie. — 1921. — № 3. — S. 37.
20. Walne Zgromadzenie Gal. Towarzystwa Łowieckiego odbyte we Lwowie, dnia 2. lipca 1907 // Łowiec. — 1907. — № 14. — S. 166.
21. Wykaz ubitej zwierzyny w rewirach towarzystwa myśliwskiego im. Św. Huberta we Lwowie // Łowiec. — 1894. — № 10. — S. 156.
22. Z towarzystwa myśliwskiego im. Św. Huberta we Lwowie // Łowiec. — 1904. — № 12. — S. 138—139.

Oleh Protsiv

THE HISTORY OF LVIV HUNTING SOCIETY NAMED AFTER SAINT HUBERT

The article illustrates the activities of the Lviv Hunting Society named after Saint Hubert. It is described the management of the society, the number of hunted game, the hunting grounds on which hunting was conducted. It is analyzed humanitarian and social component of the society's activity. It is described the peculiarities of hunting made by members of the society.

Keywords: Lviv, hunting, hunting, public organizations, Galicia.

Олег Процив

КОЕ-ЧТО ИЗ ИСТОРИИ ЛЬВОВСКОГО ОХОТНИЧЬЕГО ОБЩЕСТВА им. СВЯТОГО ГУБЕРТА

Проиллюстрирована деятельность Львовского охотничьего общества им. Святого Губерта. Описано руководство Общества, количество добытой на охоте дичи, охотничьего угодья, где проводились охоты. Проанализированы гуманитарная и общественная составляющие в деятельности Общества. Описаны особенности проведения охот членами Общества.

Ключевые слова: Львов, охота, охота, общественные организации, Галичина.